

הדף היומי בבלי: מסכת בבא קמא דף נ"ה
הדף היומי בהלכה: סימן קמ"ז מאמצע סעיף א' ו'יא' עד סעיף ב'
המוסר היומי: שמה"ל חלק ב' פרק כ' מ'יותר נראה' עד סוף הפרק

לוח
לימוד
יומי

האם לבהורי ישיבה ספרדים הלומדים במוסדות אשכנזים מותר להסתפר בימי בין המצרים?

הלכות אקטואליות לימי בין המצרים

תשובה: יש סוברים שמותר להם להסתפר ואין בזה משום "לא תתגודדו", כיון שידועים בזה דעות המחבר והרמ"א (הגרש"ז אויערבך זצ"ל, "הליכות שלמה" פרק י"ד אות ו'), ויש סוברים דמן הראוי שינהגו כמנהג המקום, לא להסתפר ולהתגלח בשלושת השבועות, וכן אם באמצע בין המצרים נוסע לביתו ואח"כ חוזר לישיבה לא יסתפר בביתו (הגרי"ש אלישיב זצ"ל).

רחיצה ומקום סכנה

מותר להתרחץ בים ובבריכה עד ר"ח אב, וגם מי שלא היה בים עד כה יכול להתרחץ בים אחר י"ז בתמוז, אלא שיש להיזהר ביותר שלא להיכנס למקום סכנה (בעל "שבט הלוי" זצ"ל). וכן יש להיזהר בימים אלו מללכת למקום סכנה.

ברכת שהחינו

טוב שלא לברך ברכת "שהחינו" בימי "בין המצרים" על פרי או מלבוש, אבל מברכים על מצוות כגון: מילה ופדיון הבן (שו"ע שם ס' י"ז). - בשבת אין להחמיר בזה, ובר"ח אב הדין כמו בשבת (משנ"ב ס"ק צ"ח, ושעה"צ שם).
על הולדת בת בימי "בין המצרים" ודאי מברך "שהחינו" (בעל "שבט הלוי" זצ"ל).

פרי חדש שאי אפשר לשומרו עד שבת מפני שיתקלקל - אפשר לברך עליו "שהחינו" ולאוכלו (משנ"ב ס"ק ק"א) וכן חולה שנזקק לפרי חדש רשאי לאוכלו בלי לברך עליו "שהחינו" (שם ס"ק צ"ט). (מים חיים)

האשכנזים מחמירים שלא להסתפר מ"ז בתמוז, והספרדים מחמירים רק בשבוע שבו חל תשעה באב. (שו"ע ס' תקנ"א ס"ג, רמ"א ס' ד'). והשנה (תשע"ו) שת"ב חל בשבת ונדחה ליום א', נוהגים בני ספרד כסתמת השו"ע (ס' תקנ"א סעיף ד') שאין לשבוע זה דין שבוע שחל בו תשעה באב ("כף החיים" ס"ק ע"ח בשם ה"בן איש חי") ומותרים מן הדין להסתפר עד שבת חזון.

ומ"מ ראוי להורות לעם כמנהג הזקנים שלא להסתפר לפני שבת חזון כדי שיכנס ליום התענית כשהוא מנוול (שם).

האיש והאשה שווים באיסור זה, בין שיער ראש ובין שיער כל הגוף (שם סעיף י"ב), וכמו שמצינו באבילות (יו"ד ס' ש"ד א') שגזרו על כל הגוף (הגר"נ קרליץ שליט"א). אך לאשה הצריכה לצורך כיסוי הראש - מותר (משנ"ב ס"ק ע"ט).

אין להקל לבעל ברית להסתפר בבין המצרים (עי' "באר היטב" ס' תקנ"א, וב"שערי תשובה" שם ס"ק א' ובשעה"צ ס"ק ד'). והורה בעל "שבט הלוי" זצ"ל שמנהג ארץ ישראל לא להקל, "מבית לוי" ח' י"ג).

תספורת לבני ספרד בישיבות אשכנזיות

בני ישיבות ספרדיים שאיסור תספורת אצלם נהוג רק בט' הימים, הלומדים בישיבות אשכנזיות, האם מותרים להסתפר בשלושת השבועות?

האם מותר לנגוע ישירות בספרי נ"ך הכתובים על קלף?

אסור לנגוע ישירות ביריעות ספר תורה, אף כשנטל ידיו תחילה. ובספרי נביאים וכתובים הכתובים בדיו על גבי קלף כספר תורה - אסור לנגוע בידים שאינן נקיות, וגם כשאינו יודע שאינן נקיות, ראוי שיטול ידיו תחילה. ובספרים שאינם כתובים בדיו על גבי קלף - אין לנגוע בידים שאינן נקיות, אך כשאינו יודע שאינן נקיות אין צריך לטול ידים. ואם נפל ספר על הרצפה, מותר להרימו אף בידים שאינן נקיות, אך לכתחילה ינקה מעט את ידיו בבגד וכדומה. [סעיף א וס"ק ג-ד; ביאורים ומוספים דרשו, 5]

מדוע עושים 'עצי חיים' לספר התורה?

על פי ההלכות האמורות, נהגו לעשות שני עמודים - המכונים 'עצי חיים' - לספר התורה, כדי שיוכלו לגוללו מתחילתו לסופו ומסופו לתחילתו ללא מגע ביריעותיו. ולספרי הנביאים, שביריעותיהן מותר לנגוע ישירות - יש שנהגו לעשות עמוד אחד בלבד, אך רבים נהגו לעשות שני עמודים אף להם. ומגילת אסתר - לדעת השולחן ערוך ופוסקים נוספים, וכן על פי הקבלה, צריך לעשות לה עמוד אחד בסופה, ולדעת הרמ"א אין לעשות לה עמוד כלל. [ביאורים ומוספים דרשו, 6 (עם הרחבת המקור)]

האם מותר להפוך דירת מגורים לבית כנסת?

אין לעשות 'תשמיש קדושה' - כגון מפת הבימה שספר התורה מונח עליה - מחפץ ששימש לצורכי חולין. ואם מדובר בחפץ שיוצא לצורכי חולין אך טרם השתמשו בו - נחלקו הפוסקים אם מותר לעשות ממנו תשמיש קדושה. וכן כשישנה את צורת החפץ - נחלקו הפוסקים אם מותר לעשות ממנו תשמיש קדושה, והמנהג להקל. וחפץ של מצוה ו'תשמיש מצוה' - כגון טלית ונרתיקה - מותר לעשותו מחפץ ששימש לצורכי חולין; ומשום כך, לדוגמה, מותר להפוך דירת מגורים לבית כנסת. [סעיף א וס"ק יג-יד; ביאורים ומוספים דרשו, 15]

אתמול למדנו

- בעת שמולכים ספר תורה צריך לעמוד מפניו עד שיניחוהו במקומו - בארון הקודש או על הבימה, או ישבו עמו, או עד שיעלם מעיניו. ויש שכתב שחייב זה הוא מדאורייתא.
- מן הדין מותר לשבת בשעת קריאת התורה, וכן ראוי לעשות על פי הקבלה. ויש שנוהגים לעמוד, בדומה למעמד הר סיני שבו עמדו בני ישראל.
- אסור לנגוע ישירות ביריעות ספר התורה, משום כבוד הספר; ובמקרה שמוכרח לנגוע בהן, ואינו יכול לחצוץ בטלית או בבגד, ולא לעטות כפפות על ידיו - אין איסור בדבר, אך ראוי שיטול את ידיו.

מחר נלמד

- כיצד צריך להחזיק את ספר התורה?
- מי אומר את הקדיש שבסיום קריאת התורה?
- ביום שמוציאים שני ספרי תורה - מה עושים בספר השני עד שקוראים בו?